

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kotlovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopis se ne vračaja. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Naše delo za povzdigo živinoreje.

Slovenska kmečka zveza ne gre samo med ljudstvo, kadar so volitve pred durmi, ne prireja samo shodov, da pridobi volilce, temveč deluje za nedeljo prireja politične in izobraževalne shode in skrbi za politično in splošno izobrazbo kmečkega ljudstva. Pa ne samo izobrazba ljudstva je cilj delovanja S. K. Z., temveč ona želi tudi povzdigniti blagostanje kmečkega prebivalstva. Triletno delovanje S. K. Z. priča, da je ona vedno odločno zastopala koristi kmečkega stanu, da je vedno povzdignila svoj glas, kadar se je hotelo s kako novo postavo ali naredbo oškodovati kmečki stan.

30. decembra 1909 se je — z večino treh glasov — sprejela postava, po kateri se je ustanovil fond za pospeševanje živinoreje in vnovčevanje živine v znesku letnih 6 milijonov kron. Od tega fonda pripade na Štajersko 377.000 K za pospeševanje živinoreje in okroglo 70.000 K za vnovčevanje živine. Ker se bodo sredstva tega fonda podeljevala le kmetijskim organizacijam, zato je S. K. Z. s pomočjo Zadrugne zveze v Mariboru ustanovila Osrednjo zadrugo za pospeševanje živinoreje in vnovčevanje živine, da bodo tudi slovenski kmetje deležni podpor tega fonda.

Da se bo začelo temeljito in sistematično delo za povzdigo živinoreje, je potreben strokovni pouk. Ker ima naša štajerska dežela premalo strokovnih moči na razpolago, ker edini strokovnjak za živinorejo ne more zmagati celega dela, zato si moramo sami pomagati in od drugod dobiti potrebne veščake. Po prizadevanju S. K. Z. se je posrečilo Zadrugni zvezi v Mariboru, da je pridobila dva izvrstna vsežaka g. župnika T. Rožnika in g. živinorejskega inštruktorja Fr. Krištofa za prirejanje živinorejskih tečajev na Spodnjem Štajerskem. G. Rožnik je priznan živinorejec, ki si je pridobil toliko znanja v živinoreji, da ga imenuje deželni odbor kranjski v komisije za premovanje živine in mu poverja častno nalogo, da nakupuje v Švici, Tirolskem, Solnograškem itd. plemensko živino za kranjsko deželo. G. inštruktor Fr. Krištof je organizator živinorejskih zadrug na Kranjskem, pozna temeljito razmere v živinoreji in deluje vstrajno za napredek v živinoreji.

Posamezno delovanje ne zadostuje, v posameznem delovanju ni mogoče obravnavati vseh točk, katere treba pri umni živinoreji upoštevati. Le v tečajih, kateri obsegajo več predavanj, je mogoče vsa, za pospeševanje živinoreje potrebna vprašanja obravnavati. Iz tega razloga je naprosila S. K. Z. Zadrugno zvezo v Mariboru, da naj prireja posebne živinorejske

tečaje. Prva dva tečaja sta se vršila v Slovenjem Gradcu dne 18. januarja in v Rečici ob Savinji dne 19. januarja. V Slovenjem Gradcu je bilo nad 60 udeležencev, med njimi nekaj gospodinj; v Rečici ob Savinji nad 70 udeležencev, med njimi zelo mnogo gospodinj. Tečaja v Slovenjem Gradcu so se udeležili tudi koroški Slovenci, na tečaj v Rečici ob Savinji so prihiteli celo vrli kmetje iz Solčave. Z napeto pozornostjo so sledili udeleženci vsem predavanjem in storili trden sklep, da bodo upoštevali dane nasvete. Izrazila se je zlasti želja, da se naše bikorejske zadruge preosnujejo v moderne živinorejske zadruge.

Prvi predavatelj inštruktor Fr. Krištof nam je predpoldan temeljito pojasnil pridelovanje krme, važnost raznih krmskih rastlin, prebavljanje, krmljenje in najvažnejše nauke splošne živinoreje. Drugi govornik župnik T. Rožnik je v popoldnih, do srca segajočih besedah govoril o odbiru plemenske živine in o lastnostih dobrih hlevov. Svoja izvajanja je podprl z vzgledi iz svoje bogate izkušnje. Popoldan je obravnaval isti predavatelj izrejo telet, opozarjal živinorejce, naj obdržijo dobra teleta doma in ne prodajajo, pojasnil velik pomen pašnikov za živinorejo in opozarjal na veliko korist gnojnice ter nasvetoval napravo gnojničnih jam, v katerih se naj zbira gnojnica. G. inštruktor Fr. Krištof je opisal pomen in delovanje živinorejskih zadrug. Voditelj tečaja, nadrevizor Vlad. Pušenjak, je opozarjal na postavbo z dne 30. decembra 1909, poudarjal potrebo organizacije in veliko korist zadrugne prodaje živine. Po predavanjih se je začela povesod živalna debata, udeleženci so zahtevali pojasnila o brzoparilniku „Alfa“, o bikorejskih zadrugah, o živinorejski soli, o klajnem apnu, deteljem semenu, ventilaciji, kugi slinovki itd.

Začetek je storjen. Krasen uspeh obeh dveh tečajev nas navdušuje in poziva k nadaljnjemu delu. Povzdiga živinoreje, najvažnejše gospodarske panoge na Spodnjem Štajerskem, je naš cilj. Z združenimi močmi bo skušala S. K. Z. ta cilj doseči.

Izgredi francoskih viničarjev.

Med viničarji v Epernaju, okraj Šampajna v Francoskem, vlada velika nevolja proti šampajnskemu tovarnarju Perrierju. Dolžijo ga, da kupuje vino iz tujih krajev. Dne 18. t. m. so vdrl razljučeni viničarji v njegovo tovarno, kjer so razlili nad 80 hl vina in razbili 70.000 napolnjenih šampajnskih steklenic. Z veliko težavo je Perrier ubežal.

Prihodnji dan, dne 19. t. m. je prišlo zopet do velikanskih demonstracij v Ventelu, kjer je državni pravdnik zaslišaval demonstrante.

V noči na 20. t. m. je šla velika množica viničarjev z godbo in zastavo iz Epernaja v nek sosednji kraj. Tudi žene so bile med njimi. Množica je vdrla v neko klet, kjer je razbila vinske sode in razlila štiristo hektolitrov vina. Predno je prišla oblast na lice mesta, je množica že izginila.

Središče viničarskih nemirov je v Epernaju. Tam se je tekom 24 ur razlilo okoli 1000 hl vina. V vrtil ob cesti so nastale cele mlake vina.

Voditelji demonstracijskega obhoda so zastopniku vlade izjavili, da pustijo vladi le malo časa, da izpolni prošnje viničarjev. Z obljubo vlade, da vpostavi v proračun nek znesek v olajšanje bede viničarjev, jim še ni pomagano. Vlada in parlament sta se potem zaupnih posvetovanj dogovorila, da se sedaj vprašanje o uporabi viničarjev v Šampajnu v zbornici še ne bo obravnavalo.

Politični ogled.

— Državni zbor. V državnem zboru se nadaljuje prva razprava o letošnjem proračunu. Izmed nemških poslancev je govoril tudi znani Malik, in sicer tako neumno, da se mu je krohotala cela zbornica. Marsikateri poslanec se začudeno vpraša, kako zabiti morajo biti spodnještajerski nemškutarji, da pošiljajo take moze na Dunaj. Malik se je spravlil s svojim jezikom tudi nad kmete ter jih imenoval babjevrne, kar pa „Štajerca“ ne bode oviralo, da bi tega človeka še nadalje ne hvalil. Ta teden se bo razprava končala, in potem se začne posvetovanje o proračunu v proračunskem odseku. Drugi teden državni zbor ne bode deloval, ker bodo v Budimpešti zborovale delegacije. Sliši se, da bo zahtevala vojaška uprava izredno veliko denarja, govori se celo o milijardi.

— Ljudsko štetje. Vsi državni poslanci, razven nemških seveda, se pritožujejo nad ljudskim štetjem, ker se gode pri njem zaradi podatkov o obsevalnem jeziku velike nerednosti in nepravilnosti. Celotno ljudsko štetje ne bo imelo, kar se tiče obsevalnega jezika, prav nobene vrednosti. Če bo tudi naše število na številih polah manjše, kakor je bilo pred 10 leti, v resnici pa ne bo manjše. Naša moč raste na gospodarskem in prosvetnem polju, in nemškutarski števni komisarji nas lahko vpišejo za Nemce, a spremeni nas v Nemce ne morejo. Mi dvigamo svojo glavo in s svojimi komolci odpravimo vedno več nemških požeruhov od slovenskih korit. Nismo tako nespametni, da bi vsled nepravilnega ljudskega štetja in njegovih uspehov povešali glave. Nasprotniki nas na papirju goljufajo, mi pa gremo naprej.

PODLISTEK.

Materino oko.

(Slika iz življenja. Prevel Starogrski.)

Ničesar ni mogla mu dati, svetinjo pobožno samo: na glas je jokala še mati, pretežko ji bilo slovo...

Zelo rano je sedel danes ščinkovec na drevesu, pel je glasneje, kakor navadno. Pel je v kratkih presledkih, kakor bi hotel zapeti komu iz ljubavi, zapeti v slovo. Že ob zori je vzbudil sveži jutranji vetrič listje dreves, ki je začelo skrivnostno šepetati okrog majhne hišice in vrta.

Vsa narava je vedela, kaj se v hiši godi. To se je tudi opazilo na beli mački, ki se je z nagubanim hrbtom vlekla čez skladišče drv in pokukala skozi odprte duri. Naenkrat skoči iz skladišča in kakor blisek mimo okna na vrt in na drevo, ščinkovec odleti, in mačka je imela lep prostor, da je videla, kaj se vse godi. Iz hiše stopita dva človeka molče in zapreta vrata.

Mati, še precej krepka, vendar od trenutne bolesti upognjena, se drži močno za levo ramo čvrste, ravnega kot sveča in zalega mladeniča, ki je imel v desnici potno palico. Obema se je videlo, da imata mnogo na srcu, ali ne moreta od bolesti govoriti. Sele, ko prideta po vrtu mimo drevesa in do vrti-

nega plotu, spusti mati roko svojega sina, se vsede na klopico in sklone roke: „Noge nočejo dalje!“

Potem dvigne svoje velike, rujave in solzne oči k sinu, gleda ga nekaj časa in nadaljuje:

„Poglej me, Benedikt!“

Sinu zdrkneeta dve težki solzi po licu ter pogleda materi močno v oči.

„Bogastva ti nimam dati, ne denarja na pot,“ reče, in njen glas doni resno in slovesno. „Tudi govoriti ne maram dolgo. Le eno mi stori iz ljubavi, Benedikt — hočem reči, sebi v prid — kadar te spravi svet v izkušnje, in ti ne veš, kaj naj storiš, pomisli tedaj: ti mi gledaš tako v oko, kakor sedaj; in če je oko matere jasno ali kalno, žalostno ali veselo, tako potem stori, ali opusti, kar boš v očeh matere bral.“

„Da, mati,“ reče Benedikt in poklekne. „Prosim blagoslova!“ In ko ji sin stisne roko in odpotuje, ne vstane in ne pogleda za njim. Zdelo se ji je, da mora umreti... Sele za nekaj časa pride sosed, ki je šla v mesto, in videla slovo. Ta reče:

„Pojdite, da vam pomagam! Nikdo drug ne zna, kakor mati, kaj je, ako gre sin v tui svet. Tudi moja dva sta v tui deželi in med tujimi ljudmi!“

Pomaga materi vstati ter jo popelje v hišo in pogleda nazaj:

„Gledite — tam še ga vidite!“

In ko je mati pogledala, vidi čez hriček korakati svojega sina, ki je še ravno tako pogledal nazaj, na rojstno vasio in hišo. S klobukom mahne v pozdrav in izgine za bregom.

To je bilo težko slovo — slovo sina od matere!...

Danes tukaj, jutri tam, drugi kraji, druga mesta...

Potovanje osvežuje. Čvrst jutranji zrak, veličastni gozdovi so zjasnili glavo našemu potniku. Kmalu je dvignil glavo in sree se mu je oproščevalo tužnosti in počelo biti veselejše in živahnije. Misli je na zadnje materine besede: — in glej! Pred njim plava materino oko kmalu veselo in smehljajoče. Zadnja senca tužnosti zbeži pri tem iz prs Benedikta.

Poln misli, koraka Benedikt naprej, spominjajoč se dobro izreka, ki uči, biti od začetka čuječ in previden. Srečujejoče pozdravljajoče, koraka pogumno naprej, da niti ne opazi, da je solnce na poldanini visini.

Benedikt čuti, da treba nekoliko krepčila. Hrepeneče se je oziral po gostilni, katero je čez nekaj časa našel. Pred gostilno je stalo več večjih in manjših vozov. Benedikt krene v gostilno, kjer najde krepčilo in prostor, ne pa ljudi po njegovem okusu.

Sicer sedita med gosti dva voznika, resno in spoštljivo, ter jesta meso in pijeta pivo. Drugi gosti, vozniki pa otepajo suh kruh in mesto piva pijejo žganje. Krik, kadenje in druge neumnosti jim nadomeščujejo drugo.

Najbolj je vlekel pozornost na-se voznik, ki je bil tako srečen, da je lahko vsem govoril. Ker je gledal z enim očesom na desno, z drugim na levo, to je da je škilil, so bili vsi pozorni nanj. Bil je to majhen, z grbo na hrbtu, in precej širok človek. Najbolj so ga jezile postave. Vedno je imel poln koš zbadljivk na to vlado, na ono napravo itd. Pri tem se je pa smejal in

— **Prestofonaslednik.** Prusko-nemški listi objavljajo, da so mislili zločinci leta 1909, ko je obiskal Franc Ferdinand Rumunsko, izvršiti nanj napad in da je bil z njimi v zvezi zloglasni srbski princ Jurij. Toda nemški listi na Dunaju sami priznavajo, da so ti nameravani napadi izmišljeni. Nemcem se gre za to, da bi zanesli v naše visoke kroge sovraštvo proti srbskemu narodu. Upamo, da se jim ta nakana ne posreči.

— **Sv. Oče** imajo tudi na dunajskem cesarskem dvoru svojega zastopnika. Dosedaj je zavzemal to mesto nadškof knez Granito di Belmonte. Ker je zelo odločno branil pravice katoliške cerkve nasproti brezverskim vseučilišnim profesorjem, ga naš zunanji minister židovski potomec grof Aehrenthal ni mogel več trpeti. Knez Belmonte se je vsled tega odpovedal svoji službi. Na njegovo mesto je sedaj imenovan monsignore Aleksander Bayona. Francoski listi so si izmišlili vest, da bodo sv. Oče zapustili Rim in se naselili v Avstriji. Seveda je ta bosca.

— **Na Portugalskem** se je zgodilo med tednom v glavnem mestu Lisaboni veliko bogoskrunstvo. Več ničvrednežev je vdrla v loresko cerkev, splezalo na veliki oltar, vrglo ž njega sv. križ, razbilo svečnike in vse, kar je na oltarju, ter onesnažilo cerkev. Tako se godi, kjer nosijo v državi brezverci veliki zvonec.

Nov tržaški škof — Slovenec.

Kakor smo že pred tedni poročali iz dobro poučenih virov, tako se je zgodilo: dr. Andrej Karlin je imenovan za tržaško-koprškega škofa. V petek dne 20. t. m. je došlo v Ljubljano uradno brzojavno poročilo, da je Njegovo veličanstvo cesar Franc Jožef I. imenoval stolnega kanonika ljubljanskega dr. A. Karlina za tržaškega škofa.

Dr. Andrej Karlin je bil rojen dne 15. novembra 1857 v Stari Loki na Gorenjskem. Studiral je v Ljubljani gimnazijo in bogoslovje. Posvečen v duhovnika je bil dne 27. julija 1880. Kot kaplan je služboval visoki cerkveni dostojanstvenik v Smledniku, v St. Juriju nad Kranju in pri Sv. Jakobu v Ljubljani do leta 1890, ko je odpotoval v Rim v Animo študirat pravo. V Rimu je ostal do leta 1892, ko je bil promoviran za doktorja obojega prava, nakar se je vrnil v svojo domovino. V Ljubljani je bil gospod dr. Andrej Karlin imenovan za prefekta v Alojzijevešči do leta 1894, ko je postal gimnazijski katehet in profesor. Leta 1900 je bil gospod dr. Andrej Karlin imenovan za kanonika, od leta 1905 do 1910 je pa bil ravnatelj Alojzijevešče.

Dr. Karlin je bil ves čas svojega bivanja v Ljubljani vnet delavec na ljudsko-izobraževalnem in narodno-gospodarskem polju. Nastopil je večkrat kot govornik po naših društvih in je bil odbornik pri raznih gospodarskih organizacijah. Zlasti je pa doma dr. Karlin na polju cerkvene glasbe. Z vso vne- mo, vstrajno in požrtvovalno je sodeloval pri Cecilijanskem društvu in v orgljarski šoli ter je nad šest let trudoljubno spretno urejeval list „Cerkveni Glasbenik.“

Častitamo tržaškemu Slovencem, da so dobili tako izbornega, za vse dobro in blago vnetega moža za svojega novega dušnega nadpastirja. Želimo in pre- pričani smo, da si bo novi prevzvišeni knezoškof prav kmalu priboril srca tržaško-koprškega ljudstva in bo lahko v soglasju z vsemi merodajnimi faktorji delo- val v njegovo dobrobit. V tem smislu želimo novemu slovenskemu cerkvenemu dostojanstveniku mnogo vspehov in mnogo srečnih let. Naše postojanke ob sinji Adriji so velevažne in rabijo celih mož. In tak mož je tudi novi škof dr. Karlin.

zopet smejal ter pil in pil. Ona dva voznika sta vsta- la, plačala in šla. Ta pa ostane s svojimi tremi tova- riši še v sobi.

„Pa še mi potegnimo,“ reče škilavec. „Kolesa so namazana!“ Potem migne enemu tovarišu in reče rah- lo: „Hej!“ in pokaže na Benedikta, ki je sedel pri vratih in jedel kruh, ki mu ga je spekla mati.

„Dobro, dobro,“ reče škilavec tovarišu, potisne stol v stran in gre, nekoliko se opotekaje proti vra- tom. Ko pride mimo Benedikta, obstane in osiro gle- da mirno sedečega ter stopi v vežo. Njemu sledi drug voznik, visok in z nadutim obrazom. Ta, kakor tretji, pogledajo dobro Benedikta.

Ko ti odidejo in odide tudi gostilničar v klet, ostane v sobi Benedikt sam, in pri nasprotni mizi mlad mož, gladkega lica, kakor deklica. Ta se je Be- nediktu prikupil ter ga je začudeno opazoval. Zdelo se mu je, da je takega lepega mladeniča videl enkrat med glumači.

„Kako je prišel tanedolžni obraz v to družino?“ si misli Benedikt. Tujec pa, ki je videl, kaj se godi v Benediktu, reče v nekoliko tujem narečju:

„Prijetelj, imava isto pot? Kam?“

Benedikt imenuje Dunaj kot cilj svojega potova- nja.

„Potem imava isto pot,“ pripomni tujec, se dvig- ne od svoje mize in se vsede k Benediktu.

„Vaš posel?“ vpraša zaupljivo.

„Mizar,“ odvrne Benedikt, omamljen od žensko- neznega obraza in lepih, modrih oči.

„Tako žalosten ste tukaj sedeli,“ nadaljuje tu- jec, in mu pripoveduje, da je zapustil že priletno ma- ter, katere gotovo ne bo več videl.

Razne novice.

Iz šole. Razpisani sta službi učitelja in učite- ljice na ljudski šoli v St. Janžu na Drav. polju. Prošnje na krajni šolski svet do 15. febr.

Štajerski deželni šolski svet je v svoji seji dne 12. januarja dovolil, da se trirazredna ljudska šola v Kostivnici poveča v štirirazrednico. Istotako se dovoli razširjenje šulferajnske šole v Velenju v dvo- razrednico. Na znanje se vzame tudi ustanovitev o- troškega vrtca „Slovenske Straže“ v Smartnem pri Velenju, ter ustanovitev otroškega vrtca v Kozjem, ki ga ustanovi kozjansko društvo za otroško varstvo. Za učitelja-voditelja na šoli v Cirkovici-Škale je ime- novan stalni učitelj v Žusmu, Avgust Rozman. Za učiteljice na ljudski šoli pri Mariji Snežni na Velki sta imenovani začasni učiteljici Viljemina Kožuh in Marica Medved.

Na meji. Najboljši odpor proti navalom nem- škega sovražnika na našo severno mejo je izobraz- ba. Dokler bo izkazovalo naše ljudstvo večjo izobra- ženost kakor nemški sosed, se nam ni treba bati, da bi se meja pomikala proti jugu. Tudi delovanje Süd- marke ne bo imelo nobenega uspeha. Sedaj stoji šest Südmarkinih koč praznih. Pošteni nemški naseljenci nočejo boja, kar pa ni mnogo vredno, pa se itak ne drži, in zato postajajo südmarkine kočice zopet praz- ne. Da se poglubi izobrazba med slovenskim ljud- stvom, je priredila Slov. kršč. soc. zveza dne 22. in 23. t. m. poučni tečaj v St. Ilju v Slov. gor., katere- ga se je udeleževalo ljudstvo v obilnem številu. Pre- davali so dr. Hohnjec, Pušenjak, dr. Korošec, Maj- cen, dr. Kovačič. Dal Bog obilo uspehov takemu obrambnemu delu!

Proti šnopsu. Danes, dne 26. t. m. se vrši v Ptuj shod, na katerem se bo razpravljalo o tem, kako začeti smoteni in žilav boj proti zastrupljenju našega ljudstva s pogubnim šnopsom. Shod je skli- cala naša Slov. kršč. soc. zveza. Predaval bo na shod- u vodja treznostnega gibanja na Kranjskem, ured- nik „Bogoljuba“, g. Kalan. Štajercijanci hodijo iz Ptuj ljudstvo dražiti in vznemirjati, drugi pa morajo v njihovem gnezdu organizirati boj proti njih glavne- mu pridelku, proti šnopsu.

Dveletna vojaška služba. Meseca aprila t. l. bo predložila vlada v avstrijskem in ogrskem držav- nem zboru načrt novega brambnega zakona, ki bo temeljil na dveletni vojaški službi. Da je vlada s tem načrtom tako dolgo odlašala, je pripisovati pred vsem okolnosti, da zahteva dveletna vojaška služba veliko večje izdatke. Po novem načrtu se bo zvišalo število rekrutov od 103.100 mož na 154.000 mož. Teh 50.000 rekrutov več, njih oboroženje in vzdrževanje bo sta- lo 16 do 18 milijonov kron. Narasli pa bodo še tudi drugi stroški. Treba bo povečati zaloge orožja, stre- liva, skladišča živil itd. Tudi število podčastnikov se bo moralo povečati. Stroški za podčastnike znašajo se- danj 8 milijonov kron. Ti bodo narasli pri dveletni vojaški službi na 16 do 17 milijonov kron. Nadalje bo treba oskrbeti večja in razširjena vežbališča in strelišča, treba bo tudi vpoklicati več rezervistov in na dalje časa k vojaškim vajam. To bo zopet stalo svojih 30 do 35 milijonov kron, toda ne samo za eno leto, ampak se bo razdelilo na več let. Računamo lah- ko, da bo obremenilo podaljšanje vojaških vaj naš proračun z letnimi 5 milijonov kron. — Stroški dve- letnega vojaškega službovanja bodo torej, kakor je razvidno iz navedenega, res veliki, a pomisliti mo- ramo, da bodo tudi korist, ki jo bomo imeli od tega, zelo velika; zato moremo dveletno vojaško službova- nje le pozdravljati.

Naši narodni nasprotniki izrabljajo propad ljubljanske liberalne Glavne posojilnice sedaj v obče proti vsem slovenskim denarnim zavodom. Na deželi se širi agitacija proti slovenskim posojilnicam, češ, da so udeležene pri krachu Glavne posojilnice. Ne- poučeni ljudje so ponekod začeli iz tega vzroka vzdig- ovati naloženi denar. Nesramnost nemškutarjev je že čez mero, celo v gospodarskem oziru bi radi iz- rabljali proti nam falične zavode, ki niso z našimi zadružnimi in gospodarskimi organizacijami v nobe- ni zvezi. Slovenski liberalci s svojimi zadružnimi ko- zlarijami in brezvestnim poslovanjem z ljudskim de- narjem izpodkopljuje posebno ob jezikovni meji zau- panje kar vsem slovenskim denarnim zavodom. Naj naši zaupniki poučijo neuko ljudstvo, da naša zadruž- na organizacija ni v nobeni zvezi s faličnimi liberal-nimi posojilnicami in hranilnicami. Nemškutarje pa, ki trosijo lažnjive vesti o tem, pa je treba kar nazna- niti na pristojnem mestu.

Liberalci bi se radi iznebili duhovnikov pri denarnih zavodih. Ne bilo bi napačno, da bi dobili liberalci v pest naše denarne zavode. Kam bi prišli naši denarni zavodi, če bi bili izročeni liberalnim špe- kulantom, pač dosti jasno osvetljuje polom liberalnih zavodov. Naravnost predrzno je, da si upa liberalno časopisje napadati prav v času, ko se pogrezajo nji- hovi zavodi.

Prava kuga za naše ljudstvo so orkestrirani, gramofoni in drugi godbeni avtomati po krčmah in gostilnah. Seveda se smeji krčmarji v pest: prvič jim nesejo ogromen dobiček naravnost, drugič pa va- bijo mladino k plesu in pijači. In za to še licence ni treba! Pozivamo z vso resnostjo in odločnostjo žu- paNSTVA in c. kr. okrajna glavarstva, da napravijo v tem pogledu red in se strogo drže določil policijske- ga reda. Kdor prireja ples na javno dostopnih pro- storih, torej javne plesne, naj si izpostuje dovoljenje

in plača licenco. Pritožbe glede plesov po krčmah se množe od vseh strani.

Za porotnike. Pravosodni minister pripravlja novo postavbo za porotnike. Po novi postavi bo lahko postal porotnik vsak brez ozira na davek, a mora bi- vati dve leti v dotičnem okraju. Tudi učitelji bodo lah- ko porotniki. Porotniki bodo dobivali tudi dnevno. To je seveda šele načrt postavbe.

Glede gospodinj. Svica je sprejela postavbo, ki določa, da pripada zakonski ženi tretjina moževe- ga dohodka kot odškodnina za njeno delo v gospodinj- stvu. Žena ima nadajje pravico do tretjine moževega premoženja in sme z njim poljubno razpolagati. Ta postavba je zagadej tako važna, ker se je potom nje v prvič v evropski postavodaji določilo, koliko je go- spodinjsko delo žene v lastni rodovini vredno. Pa- stava je z ozirom na posebne moderne socialne raz- mere primerna.

Dijaški dom za bolne dijake vseh ver in na- rodnosti je otvorilo neko dunajsko društvo v Lošnju. Prostora je za 30 dijakov.

Zanimivo novost namerava vlada vpeljati na ljudskih šolah, namreč pouk o kuhinjstvu; ne na en- krat povsod, ampak polagoma. Vsaka šola bi imela poseben prostor z dvema ognjiščema; pri vsakem og- njišču bi kuhale po 4 učenke en dopoldne na teden; tako bi se vežbalo vsak teden 48 učenk. Za ta pose- ben trud bi učenke na dan, ko bi kuhale, dobivale zastoj kosilo.

Kava se zopet podraži. Zadnji čas so se ka- vine cene zelo zvišale, in sicer za blizu 3 K pri 50 kg. Poroča se, da so temu naraščanju cen krive razne ponesrečene spekulacije. Tako se ljudstvu po brez- vestnih spekulanti podražuje najvažnejša živila.

Usnje postane dražje. Avstro-ogrski tova- narji usnja so sklenili povišati ceno usnja za 10 do 20 K pri 100 kg.

Štajercijanci proti kmetom.

Sv. Lenart v Slov. gor. 23. januarja. Štajercijanski shod, ki je zboroval pri nas več- raj v nedeljo, je pokazal v jasni luči, kaka je positi- nemška ljubezen do slovenskega kmeta; vršil se je v znamenju grdega boja napram slovenskemu kmetu.

Ves teden in z vsemi sredstvi so vabili štajerci- janci ljudi na svoj shod. „Le pridite vsi, tudi nasprot- niki! Vsak bo dobil besedo, saj je javen shod za vse kmete, da se bomo lahko pošteno in odkrito pomenili o težnjah kmečkega stanu, tako so govorili. In pri- šlo je zborovanje. Zbralo se je v nemškem „Vereins- hausu“ precej ljudi. Naših vrlih kmečkih mož in mla- deničev je bilo veliko več kot štajercijancev. Ti, med katerimi ni bilo skoro nobenega pravega kmeta, am- pak po največ razni tržani in njihovi hlapci, so takoj v pričetu pokazali, kako spoštujejo našega kmeta. Mesto, da bi bilo zborovanje res javno, so povedali sklicatelji začudenim našim ljudem, da je zborovanje društveno, katerega se smejo udeležiti samo društve- ni člani in njihovi gostje, da smejo pa drugi udelež- niki kmetje biti samo toliko časa na shodu, dokler bo- do lepo potrpežljivo prenašali napade na svojo in svo- jih poslancev čast. „Poslušaj in molči kmet!“ tako je bilo zaukazano takoj v začetku, „govorili bomo že dru- gi.“

Ce bi se pa kateri naš kmečki človek vendar-le spozabil in pregrešil ter napravil medklic, ga mora doleteti takoj kazen. Določilo se je za to 8 rediteljev, katere se je razpostavilo po dvorani, da bi videli, če se bo kdo upal ugovarjati političnemu preroku iz Ptuj- ja, Korlu Linhartu. Kakšni pa so bili ti reditelji? Človek bi pričakoval, da se bo določilo za reditelje na baje kmečkim shodu same najodličnejše kmete, ki bo- do že z vplivom svoje osebe učinkovali pomirjevalno. A motil bi se. Za reditelje je bilo določenih osem naj- strupenejših štajercijancev. Le zapomnite si slovenski kmetje! Za one ljudi, ki bi naj vas strahovali na kmečkim shodu, so bili med drugimi določeni taki-le „kmetje“: Vsenemški zdravnik dr. Zirngast, učitelj na šulferajnski šoli, Flöry, prekupec s kmečkimi po- sestvi, Schütz, in še nekaj sličnih.

In pričel se je dirindaj. Besedo je dobil do sita znani nekdanji socialni demokrat, sedaj štajercijanski rešitelj kmetov, urednik Linhart. Kdor je imel le en- krat priliko, nekoliko prebirati „Štajerca“, ta si lahko predstavlja, kako je govoril. Ves njegov govor ni bil drugega, kakor eno dolgovozno psovanje. Ponoviti bi se dal ves govor s kratkimi besedami: „Vse naj vzame vrag, samo štajercijanci naj ostanejo, ker ti bodo ustvarili nebesa na zemlji.“ Ker se je spuščal Linhart pri vsakem stavku v nečuvne napade na naše poslance, na S. K. Z., na duhovnike, na za- družništva, in je označil slovenskega kmeta za naj- večjega beba pod božjim solncem, ki se misli ne zna, je mnogokrat zavrelo v naših ljudeh. Kakor div- ji pa so planili na vsakega, ki je dal duška svojemu ogorčenju v krepkem medklicu, zgoraj omenjeni redi- telji, in so ga hoteli potisniti iz dvorane. Naši si tega seveda niso dovolili in parkrat je prišlo do spopadov med našimi kmeti in štajercijanskimi reditelji, ki se tako razumejo na kmetijstvo, kot zajec na boben. V začetku se je še vedno posrečilo, pomiriti duhove, po- sebno, ker je tudi vladni komisar dr. Poličinski, ki je bil prišel nalaš iz Maribora na zborovanje, moral obsojati ravnanje rediteljev, ki so hoteli naše ljudi za vsak nedolžen medklic vreči na cesto. Vendar je pa ogorčenje vedno bolj raslo, in ko je začel Linhart ra- di nekoga dogodka zaljivo blafiti vse naše može in fante, je bilo preveč. Odločni ugovori so zadoneli od naše strani po dvorani, reditelji, ki jih varuje dru-